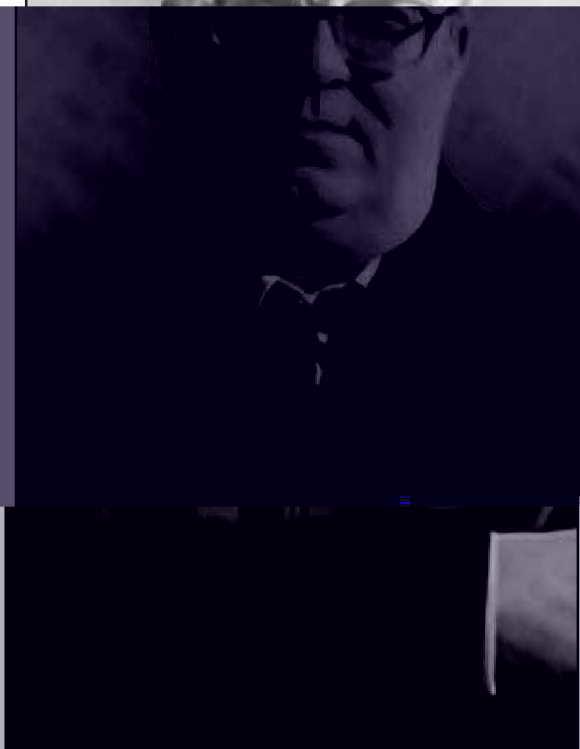
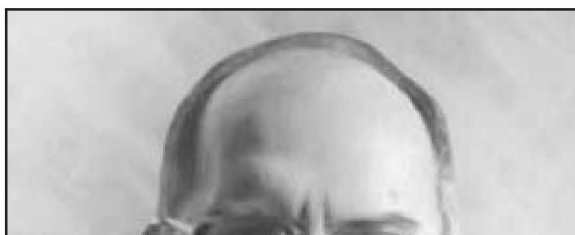

Radu George
SERAFIM

Disectie

doar formală. În ce măsură Nicolae Iliescu trece dincolo de aceasta ?

Avertizându-ne, cuvintele lui S. Eisenstein potrivit cărora "cel mai sigur mijloc de a disimula este acela de a devoala de la început", preluate ca motto dintr-un context cinematografic și derivate [aici](#) de către Iliescu.

metafore, idei, ziceri, cum ar fi de pildă „gradul de sărăcie al unei națiuni se măsoară în opulența sărbătorilor” (p.12) sau „șoarecele când vede liliacul zice: uite un înger!” (p.13) sau „furnica peșterii arde”

toare. Câți dintre noi nu și-au inaugurat adolescența „prin cumpărarea primului ceas de mână ca premiu pentru intrarea la liceu?” (p.49). Tânărul de la blocul situat vizavi de stadionul „Dinamo”, dar și cu biblioteca de cartier, unde se „îmbuiba cu lecturi”, dar de unde lua și cărți pe care nu reușea a le citi, înapoiindu-le după una-două săptămâni, ca să se creadă că le-a parcurs „Ce Dumnezeu !” (p.50). Se identifică astfel cu miile, sutele de mii de băieți, colegi de generație din anii premergători căderii comunismului. Mă întreb însă cum vor recepta asemenea stări generațiile viitoare; poate așa cum descifrăm noi „lunaticii” lui Ion Vinea. „Romanul este mereu transcrierea unei experiențe de viață (p.55) afirmă Nicolae Iliescu considerându-le „reprezentări ale vieții, fapte fericite și nefericite cu scop moralizator sau doar propagandistic” (p.55). Prozatorul se desprinde însă de ambele tendințe, cufundându-se în lumea imperiilor, amintirilor, evident din același cartier unde „aerul miroase a semințe prăjite” (p.78), pentru ca, în continuare să-și amintească de „vulcanizare și mirosul de cauciuc”, care „îmi plăceau la nebunie, îmi venea să-l mănânc. Tot așa cum ronțaiam guma de șters sau capetele creioanelor chinezești” (p.78). Autorul glosează pe seama mirosurilor, diverse de la cele domestice, la deodorante sau ale cărților noi „mai ales de poche” (p.79), iar noi ne trezim rememorân-

ții a sinelui. „Într-un anumit moment este posibil și simți că nu mai poți continua deloc și se poate să-ți treacă prin minte să termini odată cu totul. Atunci când apar, ideile de suicid sunt înspăimântătoare” (p.95). Este doar o pistă falsă, o diversiune a autorului preocupat mai mult să se lămurască cu el însuși, desprinzându-și ipostaze mai mult sau mai puțin relevante din fotografii ponosite, sau din paralele abil interpolate în cotidian, cu genealogii ale unor rude sau ale unor personaje posibile de roman, chiar dacă ele ilustrează „viața normală, de clasă medie, de clasă mijlocie” (p.105), astfel încât la un moment dat nu mai știi dacă... eroul este literatul ca atare, sau inginerul-secretar științific „într-un (nu într-o, cum greșit apare la p.105, probabil dintr-o eroare de transpunere) mare institut de cercetări”.

„Ce amintiri crăcănate!” (p.109) conchide prozatorul citadin până-n măduva oaselor care „înjură Bucureștiul răscolit de buldozere” (p.111).

„Timpul fuge ca un argint viu pe parbrizul existenței noastre” chiar dacă este „o vreme urâtă cu un cer stâncos” (p.119). „Priveste dincolo de tine”, ne apare cu evidență ca literatură a unor inadaptări, nu a unui inadaptat pentru că scriitorul nu renunță la atitudine. Cu orice risc, am zice, când își asumă aprecierile privind socialismul (p.14 și următoarele) sau cele privind folosirea lui „său” sau „lui” (p.21). Interesante considerațiile privind „blestemul literaturilor tinere” și „decupajul cinematografic” (p.66 și urm.). Astfel, primul capitol justifică pe deplin „Partea a doua. Anti-strofă sau Post-față sau Natură moartă în timp”. Autorul își mărturisește de fapt „ambitia unei mari

dedublare cu fratele său geamăn. Realitate și aspirație poate ! Nușu și Uță, Partenie și Luca de fapt, fiii lui, alături de Valahia, soția (și ea cu o genealogie extrem de complicată) sunt în fapt universul lui Moise Hristea, în care acesta nu viețuiește doar, ci este trăit de acel univers cu inexactitățile lui, aflate într-un acord subtil cu „microuniversul” (p.145) disecat până la celulă, la atom de scriitor, care ne avertizase încă din primele pagini: „Aș vrea să scriu un roman așa, însăilat bine, clar, oblu, cu capitole, fără fițe și fără figuri de frază. Clasic. Alb” (p.22) Tot el însă afirmă: „Viața însăși este o devenire de simboluri. Textul de ce n-ar fi” (p.22). Partea a treia: Epodă sau Atelier mobil pentru fabricarea soarelui” este o astfel de devenire, în care banalul, cotidianul devin în mod paradoxal simboluri, ori acesta este din punctul nostru de vedere meritul cărții lui Nicolae Iliescu, care privind „dincolo de sine” se redefineste, se pune în acord cu el însuși.

Poate că mulți ar putea considera că proza lui Nicolae Iliescu se încadrează în aria largă (pentru ceea ce numim literatură modernă) a experimentului. La o primă lectură așa și este, însă în măsura în care textul reușește (și o face cu prisosință) să devină pretext pentru interactivitatea cititorului, el devine, se transformă într-o formulă de un apăsător realism. Disecția, detașată și ironică, a sinelui, făcută pe viu, dar în oglindă, în imagine, în vis sau în amintiri ne relevă un prozator stăpân pe mijloacele sale, capabil să nască în fiecare cititor nu un alt roman, ci un text paralel, participativ până la identificare, sau migrând haotic, brownian printre elementele diverse, ca